

Värdet på ull

Att sätta ett pris på vad ullen är värd är svårt. För den som använder ull praktiskt kan man inte värdera den högt nog.

De egenskaper som ull innehar är i de flesta fall så överlägsna de syntetiska att värdet mångdubblas på ullen. En kall vinterdag med ullsullor, värmande ullstrumpor, ullunderkläder, en stickad ulltröja, med tillhörande ullmossa, halsduk och vantar ger en god komfort och värme som inget syntetiskt material kan komma i närheten av. Att kläderna sedan inte måste tvättas ofta, eller att det inte luktar svett om kläderna är andra positiva egenskaper som inte bara påverkar närmiljön (temperaturreglering och avstånd andra personer vill hålla till oss), utan också vår globala miljö med mindre tvätt.

Det är dock inte det svaret som fårägarna är intresserade av då jag får frågan om värdet på ullen från deras får. Ni vill veta hur många kronor ullen är värd och om det är lönt att sända den till oss. Min fråga tillbaka är då hur mycket av det ni tänker leverera som är just ull, för detta avgör priset mer än vilken ras era djur tillhör.

Under Ull i Sveriges första verksamhetsår fick vi in drygt 10 ton ull. Den mesta av denna ull är nu klassad och resultatet var lite nedslående för oss som skulle arbeta med att sälja den. Som ni kan se i diagrammet fördelade sig ullen procentuellt mest som vegetabilieföreordnad ull, eller smutsig ull, sk gårdsull. Vi har inte så stora avsättningsmöjligheter för den typen av ull, så vi är väldigt glada om den ull vi får i fortsättningen innehåller mindre halm och hö, helst inga vegetabilier alls.

Skillnaden på ull är stor mellan den "vita" ullen och den "grå". En stor del av förklaringen till detta står att finna i att de grå oftast klipps under hösten innan inställningen, och att en del vita redan finns inomhus vid klippningstillfället. Den underbara gråa ull som är från tackor och lamm som aldrig varit i närheten av en ströbädd är en fröjd att sortera och klassa! Tack för den!

Hur gör man då för att få ut så mycket som möjligt av ullen?

- Först och främst: Planera klippningen i tid, och utför klippningen innan halmen eller fodret smutsar ner ullen! En ullhanterare till 2 klippare är lagom om klipparna är professionella.
- Klipp inga blöta djur! Blöta djur kyler ner klipparen och överför värmen från saxen till fårets hud, och det kan kännas obehagligt för fåret. Blöt ull är tung och den lyfter upp ullen så att det lätt-

tare blir klippskador. Hud i ullsäckarna ruttar, och den ullen drar förutom flugor också till sig bakterier som förstör hela ullpartier. Våt ull går inte att lagra, då den möglar.

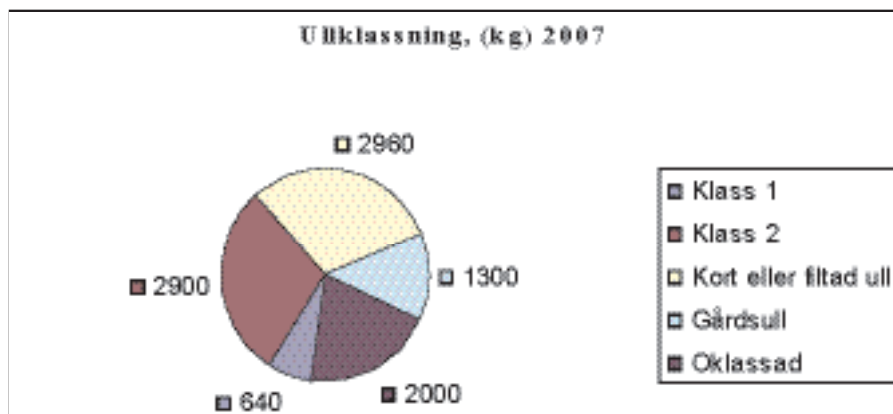
- Klipp vita djur först, och pigmenterade ull senare för att avsluta med de svarta. Varje färg behöver egen påse om det inte rör sig om gotlandsfår.
- Klipp inga klövar i samband med ullen! Klövklipp är en sanitär olägenhet och ullen klassas ner om det finns klövklipp i.
- Sortera bort smutsiga djur och klipp dem sist. De som har dåliga magar kladdar runt gödseln på de andra och ullen blir förstörd av detta och lagringstiden förkortas oerhört.
- Ta bort gödsel och märkfärg från fälarna!
- Undvik att få in strån av foder i ullen, och tänk på att timotej är ett av de svårare axen att få bort från ull.
- Ställ tackorna på träspalt inför klippningen, så att de som väntar på att klippas inte blir nedsmutsade om fötterna av gödsel.
- Ställ fram papperssäckar direkt till de olika kvaliteter som ni förväntar er att få vid klippningen. Skriv tydligt på varje säck vad den innehåller. Till "vita" får används med fördel 140-liters säckar (undvik plastade betfor-säckar), men till gråa föredar vi att ni lägger ullen i 120-liters-säckar, eftersom det annars blir för tungt att hantera manuellt som vi gör idag.
- Sortera bort lårullen och bukullen redan vid klippningen, och lägg i säckar direkt.
- Ryggullen lyfts upp på ett galler i arbetshöjd, och dubbelklipp kan falla genom gallret.
- Lägg varje fäll i en säck utan att snurra runt på ullen. Detta gör att vi vid klassningen kan breda ut den enklare och klassa den direkt. Hopsnurrad ull tar längre tid att reda ut, och den kan hamna i fel klass just för att den tar för lång tid att separera.
- Efter varje fäll läggs ett eller två blad

från en dagstidning.

- När säcken är full, förslut med hjälp av buntband eller najtråd som spänns med drill. Knutna snören lossar ofta vid hanteringen, och ullen trillar ut.
- Kontakta din ullagerplats i tid och kolla när de får hämtat där, och lämna dit ullen med varje säck märkt med namn och telefonnummer i botten, samt hur många säckar ni lämnat vid detta tillfälle.
- På ullagerplatsen får ni en kopia på er leverans, och där fyller ni i antal säckar, antal får och ras, ert namn och era kontaktuppgifter, samt vart vi ska betala pengarna för ullen. När ullen hämtats kommer en faktura för frakten, som ska betalas inom en vecka, och sedan kommer pengarna för ullen när den sålts, vilket måste ske inom ett år, eftersom det är en färskvara vi hanterar. För en del kommer det således att innebära att ni hinner leverera ull två gånger innan pengarna kommer, men vi hoppas på att vi senare kommer att kunna förkorta denna procedur när vi har mera snurr på affärerna. Vi prioriterar betalningen av ullen till dem som är medlemmar, så även om det i dagsläget inte är ett krav på medlemskap kan det vara en god idé att stötta oss ekonomiskt. Medlemskap kan man ansöka om via hemsidan (www.ullisverige.se) eller ringa oss (0415-194 80, må-to kl 8-10).
- Vad betalar vi då för fin ull? Upp till 60 kronor för finull från lamm och sedan ner till ca 10 kr för vit vårull från X-tackor är betalningen i dagsläget. Är du intresserad av värdet kan du titta på de provpåsar som ullagerplatserna har för olika typer av ull, så kan du själv göra en bedömning om gödselvärdet är högre just i år, eller om det är så här du ska bli rik. Till nästa år kanske din ull är ännu mera värd!

Mer info finns i broschyren "Göra klipp" som kan beställas via projektet Ull-Rikas hemsida (www.ull-rika.se). Välkommen med just din ull!

Mie Meiner, mie.meiner@spray.se, ordförande i Ull i Sverige

Klassningsutfallet för ull inköpt av Ull i Sverige 2007